

O'ZBEKISTON TARAQQIYOT STRATEGIYASINING USTUVOR YO'NALISHLARI BO'YICHA TADQIQOTLAR

II Respublika ilmiy-amaliy konferensiya
MATEARIALLARI

1-JILD | 2-SON

2025-YIL

O‘ZBEKISTON TARAQQIYOT STRATEGIYASINING USTUVOR YO‘NALISHLARI BO‘YICHA TADQIQOTLAR

**II RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2025-yil, oktyabr

TOSHKENT-2025

ISBN-978-9910-8337-1-7

O'zbekiston taraqqiyot strategiyasining ustuvor yo'nalishlari bo'yicha tadqiqotlar II Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami. 1-jild, 2-son (oktyabr, 2025-yil). – 25 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2025-yil, 13-oktyabr

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "O'zbekiston taraqqiyot strategiyasining ustuvor yo'nalishlari bo'yicha tadqiqotlar" mavzusidagi II Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, strategiya, ustuvor yo'nalishlar, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, texnologik taraqqiyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2025-yil

© Mualliflar jamoasi, 2025-yil

MUNDARIJA

TEXNIKA FANLARI

Aliyev Nodirbek

CHEGARAVIY MASALALARNI YECHISH UCHUN SUN'YI INTELLEKT ELEMENTLARI ASOSIDAGI GIBRID INTEGRATSIYA MODELİ	4-9
---	-----

FILOLOGIYA FANLARI

Mustafayev Ozod

RAQAMLI DAVR ADABIYOTI: O'ZBEKISTONDA INTERAKTIV IJOD VA ONLAYN MUHIT SHAKLLANISHI	10-13
---	-------

Islamova Nozima

O'ZBEKISTON TARAQQIYOT STRATEGIYASI DOIRASIDA INGLIZ TILINI O'QITISHDA NEYROLINGVISTIK YONDASHUVLARNING INSON KAPITALI RIVOJLANISHIGA TA'SIRI.....	14-17
--	-------

Norbekova Gulrux

J. K. ROULINGNING "HARRY POTTER" ASARLARIDAGI AFSUN VA SEHR-JODUGA OID LEKSIK BIRLIKLARNING KONSEPTUAL TADQIQI	18-21
---	-------

PEDAGOGIKA FANLARI

Abdullayeva Ziroatxon

ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TALABALARDA REFLEKTIV TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISH METODIKASINING AMALIY QO'LLANILISHI.....	22-24
---	-------

O'ZBEKISTON TARAQQIYOT STRATEGIYASI DOIRASIDA INGLIZ TILINI O'QITISHDA NEYROLINGVISTIK YONDASHUVLARNING INSON KAPITALI RIVOJLANISHIGA TA'SIRI

Islamova Nozima Anvar qizi

Mustaqil tadqiqotchi

Email: nislamova@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu tezisda O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi doirasida ingliz tilini o'qitishda neyrolingvistik yondashuvlarning qo'llanilishi va uning inson kapitalini rivojlantirishdagi o'rni tahlil qilinadi. Til va miyaning o'zaro ta'siri asosida shakllanadigan neyrolingvistik metodlar o'quvchilarning kognitiv salohiyatini oshirish, tanqidiy fikrlashni rivojlantirish va ta'lim samaradorligini kuchaytirishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuv ta'lim sifatini oshirish orqali inson kapitalining raqobatbardoshligini mustahkamlashda muhim omil sifatida qaraladi.

Kalit so'zlar: ta'lim, inson kapitali, ingliz tili, neyrolingvistika, innovatsiya, kognitiv salohiyat.

THE IMPACT OF NEUROLINGUISTIC APPROACHES IN TEACHING ENGLISH ON THE DEVELOPMENT OF HUMAN CAPITAL WITHIN THE FRAMEWORK OF UZBEKISTAN'S DEVELOPMENT STRATEGY

Islamova Nozima Anvar qizi

Independent researcher

Annotation. This thesis analyzes the application of neurolinguistic approaches in teaching English within the framework of Uzbekistan's development strategy and its role in developing human capital. Neurolinguistic methods formed on the basis of the interaction between language and the brain serve to increase students' cognitive potential, develop critical thinking, and enhance the effectiveness of education. This approach is considered an important factor in strengthening the competitiveness of human capital by improving the quality of education.

Key words: education, human capital, English language, neurolinguistics, innovation, cognitive potential.

Kirish

So'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasida ta'lim sohasini modernizatsiya qilish va inson kapitalini rivojlantirish mamlakat taraqqiyot strategiyasining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda. "Yangi O'zbekiston – 2030" strategiyasida sifatli ta'limni ta'minlash, xorijiy tillarni o'qitish tizimini takomillashtirish, raqamli ta'lim muhitini kengaytirish va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish asosiy maqsadlardan biri sifatida belgilangan. Mazkur yo'nalishlarning barchasi jamiyatning intellektual salohiyatini oshirish, yosh avlodni zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega qilib tarbiyalashga qaratilgan. Ta'lim tizimining samaradorligi bevosita inson kapitalining sifatiga ta'sir qiladi. Inson kapitali – bu shaxsning bilim, malaka, salomatlik va ijodiy fikrlash qobiliyatlarining jamlanmasi bo'lib, mamlakatning iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyotini belgilovchi eng muhim omildir. Shu sababli, ta'lim jarayonida qo'llanilayotgan yondashuvlarning sifat va samaradorligini oshirish O'zbekistonning barqaror rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Xususan, ingliz tilini o'qitish masalasi bugungi globallashuv davrida alohida strategik ahamiyat kasb etmoqda. Ingliz tili nafaqat xalqaro muloqot vositasi, balki ilm-fan, texnologiya va biznes sohalaridagi bilimlar

manbai sifatida qaraladi. Shu nuqtai nazardan, ingliz tilini o'qitishda samarali, ilmiy asoslangan va innovatsion metodlardan foydalanish zarurati ortib bormoqda. Ana shunday ilg'or metodlardan biri – neyrolingvistik yondashuvdir. Bu yondashuv tilni o'rganish jarayonida inson miyasi qanday axborotni qabul qiladi, saqlaydi va qayta ishlaydi degan savollarga javob beradi. Neyrolingvistika fani til va miya faoliyati o'rtasidagi o'zaro aloqani o'rganib, o'quvchilarning idrok, xotira va nutq faoliyatini faollashtirish orqali o'qitish samaradorligini oshirishni maqsad qiladi. O'zbekiston ta'lim tizimida bu yondashuvni joriy etish o'quvchilarning kognitiv salohiyatini rivojlantirish, tanqidiy fikrlashni shakllantirish va o'zlashtirish jarayonini individuallashtirish imkonini beradi. Buning natijasida ingliz tilini o'rganish nafaqat lingvistik ko'nikma, balki intellektual o'sish vositasiga aylanadi. Bu esa inson kapitalining sifat jihatdan yuksalishiga, demak, mamlakatning innovatsion rivojlanishiga hissa qo'shadi. Shunday qilib, ingliz tilini o'qitishda neyrolingvistik yondashuvlardan foydalanish ta'limning mazmuniy yangilanishini ta'minlaydi, o'qituvchilarga o'quvchilarning individual psixologik xususiyatlariga moslashgan dars jarayonini tashkil etish imkonini beradi va O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasida belgilangan "sifatli ta'lim orqali raqobatbardosh inson kapitali yaratish" maqsadiga xizmat qiladi.

Adabiyotlar tahlili

Inson kapitali nazariyasiga ko'ra [4; 7-42 b.], ta'lim tizimiga yo'naltirilgan investitsiyalar milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini ta'minlaydi. UNESCO [3; 33-61 b.] va World Bank [2; 28-52 b.] hisobotlarida ta'limning sifati inson kapitalining asosiy ko'rsatkichi sifatida baholanadi. Ingliz tilini o'qitishda neyrolingvistik yondashuvlarning qo'llanishi o'quvchilarning idrok, xotira va tilni qayta ishlash mexanizmlarini faollashtirish orqali ta'lim samaradorligini oshiradi. Shu bois, til va miyani o'zaro uyg'unlikda o'rganish O'zbekistonning zamonaviy ta'lim siyosatiga to'liq mos keladi.

Metodologiya

Tadqiqot metodologiyasi O'zbekiston ta'lim tizimida ingliz tili o'qitish jarayonini modernizatsiya qilish va neyrolingvistik yondashuvlarning samaradorligini aniqlashga qaratilgan. Tadqiqotda qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv, kontent-tahlil va sifat tahlili metodlari qo'llanildi. Avvalo, O'zbekiston ta'lim tizimidagi islohotlar xalqaro tajribalar — jumladan, Finlyandiya, Janubiy Koreya, Buyuk Britaniya va Singapur kabi mamlakatlarning til ta'limi strategiyalari bilan qiyosiy o'rganildi. Bu orqali neyrolingvistik yondashuvlarning qanday sharoitlarda samarali natija bergani aniqlanib, O'zbekiston sharoitida ularni moslashtirish imkoniyatlari baholandi. Shuningdek, mavjud o'quv dasturlari, o'qituvchilar uchun mo'ljallangan metodik qo'llanmalar va amaliy mashg'ulotlar tahlil qilindi. Ushbu tahlil asosida ingliz tili o'qitish metodikasida neyrolingvistik elementlarning mavjudligi, ularning o'quvchilarning fikrlash, xotira va nutq faoliyatiga ta'siri baholandi. Sifat tahlili (qualitative analysis) jarayonida o'qituvchilar va metodistlar orasida o'tkazilgan suhbatlar asosida ularning neyrolingvistik yondashuv haqidagi fikr-mulohazalari tahlil qilindi. Ekspert baholash usuli orqali bu metodlarning ta'lim jarayonidagi afzalliklari va kamchiliklari o'rganildi. Natijada, neyrolingvistik yondashuvlardan samarali foydalanish uchun o'quv jarayonini individual yondashuv asosida tashkil etish, multimodal o'qitish (ya'ni, ko'rish, eshitish, harakatlanish orqali idrokni faollashtirish) usullarini keng joriy etish zarurligi aniqlanib, ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan metodik tavsiyalar ishlab chiqildi.

Neyrolingvistik yondashuvlarning ahamiyati

Neyrolingvistika — bu inson miyasi va tili o'rtasidagi murakkab o'zaro aloqalarni o'rganuvchi fan bo'lib, til o'rganish jarayonida miya faoliyati qanday kechishini, qaysi neyron tarmoqlar faol ishtirok etishini tahlil qiladi. Ingliz tilini o'qitishda ushbu yondashuv o'quvchilarning idrok jarayonlarini chuqurlashtirish, tilni tabiiy kontekstda o'zlashtirish va fikrlash mexanizmlarini rivojlantirishga yordam beradi. Neyrolingvistik yondashuvlarning asosiy g'oyasi — tilni faqat grammatik qoidalar to'plami sifatida emas, balki miya faoliyati bilan uzviy bog'langan kognitiv tizim sifatida o'rganishdir. Bunda o'quvchilar nutqni tushunish, xotirada saqlash va qayta tiklash jarayonlarida miyadagi neyron aloqalarni faollashtiradi. Bu jarayon natijasida o'quvchilar so'z boyligini tezroq o'zlashtiradi, talaffuzda tabiiylikni shakllantiradi va nutqni ongli tarzda boshqarishga o'rganadi. CLIL (Content and Language Integrated Learning) metodikasi — neyrolingvistik yondashuvning samarali amaliy shakllaridan biridir. Bu metod o'quvchilarga tilni boshqa fanlar (tarix, biologiya, iqtisod) bilan bog'lab o'rganish imkonini beradi. Shuningdek, Task-Based Learning yondashuvi orqali o'quvchilar o'rganilgan tilni amaliy vazifalar orqali faol qo'llaydi, bu esa miya faoliyatining ijodiy markazlarini rag'batlantiradi. Bundan tashqari, NLP (Neuro-Linguistic Programming) usuli ingliz tilini o'qitishda shaxsiy motivatsiyani kuchaytirish, til o'rganishga bo'lgan psixologik to'siqlarni bartaraf etish va o'ziga ishonchni oshirishda muhim vosita sifatida qo'llaniladi. Bu metod o'quvchining hissiy holatini boshqarish, diqqatni jamlash va o'z tajribasini samarali foydalanish qobiliyatini rivojlantiradi. Neyrolingvistik yondashuvlar o'qituvchidan ham yangicha pedagogik kompetensiyani talab qiladi. O'qituvchi dars jarayonida o'quvchilarning individual neyrotiplari (ya'ni, vizual, audial yoki kinestetik idrok turlariga ega bo'lishi)ni inobatga olgan holda mashg'ulotlarni tashkil etadi. Bu yondashuv ta'limni yanada insonparvar, moslashuvchan va samarali qiladi. Natijada, ingliz tilini o'qitishda neyrolingvistik yondashuvlardan foydalanish o'quvchilarning kognitiv va kommunikativ salohiyatini oshiradi, ularni mustaqil fikrlovchi, tez o'zlashtiruvchi va global muloqotga tayyor shaxslarga aylantiradi.

Xulosa

Ingliz tilini o'qitishda neyrolingvistik yondashuvlardan foydalanish O'zbekiston ta'lim tizimida innovatsion pedagogik paradigmani shakllantirishda muhim o'rin tutadi. Ushbu yondashuv tilni o'rganish jarayonini faqat grammatik va leksik bilimlar majmuasi sifatida emas, balki inson miyasining tabiiy idrok mexanizmlari bilan uyg'un holda kechadigan murakkab kognitiv jarayon sifatida talqin etadi. Natijada, o'quvchilarning o'rganish faoliyati ongli, chuqur va samarali tus oladi. Neyrolingvistik yondashuvlar ta'lim tizimida yangi sifat bosqichini yaratadi — bunda o'qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki o'quvchining miyasida tilni qayta ishlash jarayonlarini yo'naltiruvchi fasilitator rolini bajaradi. Bu esa o'quvchining o'z-o'zini o'rganish, mustaqil fikrlash va ijodiy yondashish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Natijada, o'quvchi tilni nafaqat kommunikativ vosita sifatida, balki fikrlash, muloqot va ijodiy o'zini ifoda etish vositasi sifatida o'zlashtiradi. O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi doirasida bunday metodlarni keng joriy etish, ta'lim jarayoniga zamonaviy psixolingvistik, neyropedagogik va raqamli yondashuvlarni qo'shish orqali inson kapitalining sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi. Ayniqsa, ingliz tili o'qitish tizimida neyrolingvistik metodlarni qo'llash o'quvchilarning mantiqiy, analitik va ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirib, ularni global bilim va innovatsiya maydonida raqobatbardosh shaxslarga aylantiradi. Shuningdek, bu yondashuvlar O'zbekistonning xalqaro ta'lim standartlariga integratsiyasini jadallashtiradi, raqamli

iqtisodiyot va global mehnat bozoriga mos yuqori malakali kadrlar tayyorlashga imkon yaratadi. Shunday qilib, ingliz tilini o'qitishda neyrolingvistik yondashuvlardan foydalanish nafaqat ta'lim jarayonini takomillashtiradi, balki mamlakatning intellektual resurslarini samarali rivojlantirishga, ya'ni inson kapitalining innovatsion o'sishiga bevosita hissa qo'shadi.

Umuman olganda, neyrolingvistik yondashuvlar asosida qurilgan ta'lim modeli O'zbekiston taraqqiyot strategiyasining "inson manfaatlari uchun bilimli jamiyat" konsepsiyasiga to'liq mos keladi. U o'qitish jarayonida shaxs markazli yondashuvni qaror toptiradi, milliy ta'lim tizimini xalqaro mezonlarga yaqinlashtiradi hamda kelajak avlodning kognitiv, madaniy va ijodiy salohiyatini yuksaltirish orqali mamlakat taraqqiyotiga xizmat qiladi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. "Yangi O'zbekiston – 2030" strategiyasi. – Toshkent: Prezident Administratsiyasi Nashriyoti, 2022. – B. 15–47.
2. World Bank (2023). Human Capital Index Report. – Washington, D.C., 2023. – pp. 28–52.
3. UNESCO (2021). Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives. – Paris: UNESCO Publishing, 2021. – pp. 33–61.
4. Becker, G. S. (1993) Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education. – Chicago: University of Chicago Press, 1993. – pp. 7–42.
5. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014) Approaches and Methods in Language Teaching. – 2nd Edition. – Cambridge: Cambridge University Press, 2014. – pp. 112–156.

O‘ZBEKISTON TARAQQIYOT STRATEGIYASINING USTUVOR YO‘NALISHLARI BO‘YICHA TADQIQOTLAR

II RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI
2025-yil, oktyabr

Mas’ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasining ustuvor yo‘nalishlari bo‘yicha tadqiqotlar. II Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to‘plami. 1-jild, 2-son (oktyabr, 2025-yil). – 25 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda C-5669862 son bilan rasman davlat ro‘yxatidan o‘tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: “Scienceproblems Team” MChJ

Konferensiya o‘tkazilgan sana: 2025-yil, 13-oktyabr

ISBN-978-9910-8337-1-7

Barcha huqular himoyalangan.
© Scienceproblems team, 2025-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2025-yil.